

L'ATLÀNTIDA

JACINT VERDAGUER

Muntat de tos navilis en l'ala beneïda
busquí de les Hespèrides, lo taronger en flor;
mes ai! és ja despulles
de l'ona que ha tants segles se n'és ensenyorida,
i sols puc oferir-te, si et plauen, eixes fulles
de l'arbre del fruit d'or.

Jacinto Verdaguer, Pbre.

Pròleg

Índex

Introducció

Cant primer. L'incendi dels Pirineus • 2a part:

Cant segon. L'Hort de les Hespèrides

Cant tercer. Els Atlants

Cant quart. Gibraltar obert

Cant quint. La catarata

Cant sisè. Hesperis

Cant setè. Chor d'illes gregues

Cant vuitè. L'enfonsament

Cant novè. La torre dels Titans

Cant desè. La nova Hespèria

Conclusió

Pròleg

Vingueren grans terratrèmols
i inundacions, i en lo curt espai
d'una nit l'Atlàntida s'enfonsà
dins la terra entreoberta.

Plató

Al llegir en un dels magnífics diàlegs de Plató que Soló anava a cantar el gran fet geològic de l'enfonsament de l'Atlàntida quan la mort, per malaventura nostra, gelà ses inspiracions abans de nàixer, los colors de la vergonya em surten a la cara i em sento caure de les mans mon petit llibre, convençut de que sols a l'escalfor del sol de Grècia podia escriure's, vora les mateixes antigues fonts de la tradició que les ruïnes dels pobles, l'oblit i el descreïment han estroncades.

Ara, al traure'l a llum, veig amb recança quant sumptuós edifici hauria sortit d'eixes hermoses pedres, si haguessen caigut en una mà mestre, i que hi hauria terra de sobres per aixecar-hi un roure en l'endret a on he plantat aqueix reboll, que encara que reboll com és, anyívol i mal arrelat, me costa més que si l'hagués regat amb sang de les venes.

Era en les primeres volades de ma juvenesa, i per lo tant més perdonable, quan, poc satisfet de mes cançons i corrandes, gosí posar les mans en aqueixa obra, arraconat com vivia en un mas de la plana de Vic, sens haver vist més terra que la que s'obira des d'un merlet de les serralades que l'enrotllen, i coneixent la mar com si sols l'hagués vista pintada; mes açò i mon poc seny me posaren la ploma a les mans; altrament mai m'hi hauria arriscat. Mon apartament dels grans centres i ma falta d'experiència literària, i, més que res, l'espectacle sempre nou de la naturalesa, que amb les coses més petites dóna imatge de les coses més grans, me feren pendre el vol a la bona de Déu, sens adonar-me del poc delit de mes ales. Les antigues cròniques de Catalunya i d'Espanya, de que m'agradava escartejar sobre tot les primeres fulles, m'ompliren la fantasia d'aquells fets que, de tan llunyers i embolcallats amb la calitja dels temps primitius, la història va oblidant i perdent-ne el compte, i en una obra ascètica de

Nieremberg llegí per primera vegada, entre els grans càstigs amb què Déu ha flagellat la terra, l'enfonsament de la que tants savis geòlegs i botànics veuen jaient al fons de la conca de l'Atlàntic.

A l'ombra de sos tarongers, que enciseres me semblaren les Hespèrides, amor de l'antiga Grècia, que feren sospirar tan dolçament les lires de sos poetes! Que esgarrifós lo Pirineu entre les flames, però que temptadores i belles les ones d'or i plata que de ses foses entranyes regalaren! Que gran Hèrcules allargant amb lo sepulcre de Pirene la cordillera a què ha dat nom, batent a colps de clava els gegants de la Crau en la Provença, atuint a Gerió i al líbic Anteu, esparverant les Harpies i Gorgones, i, en son darrer treball, esportellant la muntanya de Calpe, tanca del Mediterrà, i abocant-lo com un riu en la veïna Atlàntida, aqueix pont llevadís que Déu trencà per incomunicar en èpoques de corrupció els móns, tornats a unir en lo més hermós dels segles moderns pels titànics braços de Colon

Aqueix, aterrant les columnes del *Non plus ultra* i esqueixant la cortina de la *Mar tenebrosa*, me semblà la més gentil corona del poema que amb massa coratge gosí empendre, començant-ne d'escriure els primers cants.

Cent vegades volguí recular, com qui entra en una balma esglaiadora d'on ningú ha escandallat los abismes; cent vegades deixí caure defallit lo món de mes pobres inspiracions rostos avall, i altres cent vegades, com Sísifo, torní a pujar vers l'alterosa cima el feixuc pes tan mal midat a mes espatlles de poeta. En eixa lluita terrible en què, vençut o vencedor, sempre era jo qui rebia les espurnes, una malaltia em féu deixar los dolços aires de la pàtria per les ones de la mar, no tan amargues per mi d'ençà que bressaven mos flairosos somnis, i amb càntics i música m'hi cridaven hermoses visions de juvenesa. Passaren falagueres o aterrades davant mos ulls enlluernats, i, caigudes les barreres de mes muntanyes enyorades, mon horitzó poètic s'eixamplà com un cel que s'esboira.

Vegí Cadis, la de cent torres d'ivori, Àvila i Calpe, que semblen dos gegants que acaba de despartir lo Mediterrà d'una arrambada, obrint-se pas entre llurs peus de marbre. Al ferreny Montgó i al cap Finisterre demaní ses llegendes mig oblidades ja, com los pobles que les dictaren, i al Betis i Guadiana records de les terres submergides per a on degueren allargar ses argentades cintes; orí davant les sagrades cendres de Colon, que des de sa tomba miserable, vergonyosa per nosaltres a qui regalà un continent, sembla guardar-nos encara la perla

de les Antilles; voregí les Açores i altres illes atlàntiques, que, com a pilastres del gran pont romput, ensenyen encara el front ratllat pel llamp de la venjança divina.

Entre ells m'afigürí veure als Atlants alçapremar aquelles roques i esculls, llançant-los contra el cel, i amb brams i cridadissa pujar, caure, i amb los bocins de llur pelàsgica torre rodolar a l'abisme de les ones, i, no cal dir-ho, mon poema s'acabà per ell mateix, com una d'eixes petxines que cada dia, cansada de brunyir-les, la maror llença a la platja; i, bé o mal arrodonit, veu's-el aquí.

¿Hauré deslluït i fet malbé aqueixes esbalaïdores tradicions, tresor de les centúries, escampat com les perles en les marines espanyoles? ¿Hauré esfullat aqueixes flors collides la matinada de ma vida en les valls i garrigues de la pàtria? Oh! si l'àliga m'hagués deixat ses enlairades ales, si hagués tingut la cadena d'or de la inspiració dels grans poetes, d'aqueixes perles, malaguanyades en mes mans barroeres, li n'hauria fet un collaret de sultana, i amb eixes i altres més ben triades flors hauria coronat son front de reina. Ara, ella em perdó si goso posar a ses plantes mon manadet d'espigolera vora les daurades garbes del camp, sempre assoleiat i beneït de Deu, de sa literatura.

Al despedir-me, fa poc temps, del mar, bressol de mes darreres il·lusions, tot assegurant los peus en los escalons del moll de Barcelona, poc esperava jo una acollida tan amistosa i falaguera per al poema que, en mal endreçat manuscrit, duia sota l'aixella, salabrós encara i fent olor de quitrà i algues marines. Poc creia que, après de llegir-lo una i moltes vegades en lo racó de la llar catalana, los propis lo mostrassen als estranys, amb una mà signant i fent obrir ses curtes belleses, i amb l'altra cobrint, benèvol, sos defectes i tares. A l'amor de mos compatricis, representants de la pàtria i de les lletres, més que a mon propi enginy literari, dec la felicitat entrada de ma nau en lo port de la bona anomenada. Grans mercès ne sien dades a la institució dels Jocs Florals que li ha esbrossat i obert lo camí, a l'Excma. Diputació, que li ha obert los braços, i a tants periodistes, crítics i poetes que cobriren amb flors los brots sécs i espines de ma toia, i en ses ales les aixecaren tan amunt, tan amunt, que de part d'allà dels Pirineus, de l'altra vora de l'Ebre i afins, qui ho diria! de l'altra banda de l'Atlàntic, l'han obirada.

Avui, al traure'l a la llum per segona volta, he procurat donar a alguns de sos quadros los darrers tocs i pinzellades, i entre altres no sé

si encertades addicions, hi afegesc, com episodi, lo chor d'illes mediterrànees.

Lo que si m'és plaent, i penso que no desplaurà a quants fullegen lo volum de ma tan reduïda com afortunada obra, és la traducció castellana que l'acompanya, bonic i primorós treball d'argenter, del qual no me'n deixa dir res la modèstia del qui ha de vestir també amb la riquesa de la llengua de Cervantes aqueixes pobres i senzilles idees. I aquí, per ben escaiguda final de pròleg i capçalera de *L'Atlàntida*, transcriuré la coral enhorabona de l'immortal autor de *Mirèio*, sols per honrar-me amb sos conceptes triats i bellíssims com tot lo que raja de sa ploma d'or.

J. V.

Carta de Frederic Mistral

Maillane, Bouches du Rhône

18 de juillet 1877

Moussu e noble mèstre:

Vène de legi atentivament *L'Atlàntida*, e vous mande tout-d'un-tèms l'espressioun de moun amiracioun la plus ardènto. Despièi Miltoun (dins soun *Paradise lost*) e despièi Lamartine (dins sa *Chute d'un Ange*), degun avié trata li tradicoun primourdialo dóu mounde emé tant de grandour e de puissanço.

Voste pouèmo magnifi me fai l'efèt d'aquelis animau espetaculous que li minaire trobon dins lis entraio de la terro, e que, reconstituï pèr la paleountoulougìo, nous revèlon li mistèri ennega pèr lou Deluge. La councepcioun de *L'Atlàntida* es grandarasso e soun eisecucioun es replendènto. Jamai la Catalougno avié fourni uno obro que countenguesse en elo autant de pouèsio, de majesta, d'ampour, de forço e de sagesso. Li tradicioun li plus antico e li plus venerablo de la terro catalano soun aquí acampado, ourganisado e reviéudado em'uno versemblanço estraourdinàri, e l'imaginacioun emé la sciènci embelisson meravihousament vòsti supèrbi descripcioun.

O valènt troubaire, avès largamen tengu li proumessò que dounavias en estènt jouine. Me rapelle encaro aquéli bèlli fèsto de Barcilouno ounte vous rescountrère, umble estudiant, portant la barretino vióuleto, e que venguerias à ièu emé tant d'entousiasme e de gràci. Tóuti, me n'en souvèn, countavon sus vous: ¡Tu Marcellus eris! e avès au centuple realisa lis esperanço que la patria foundavo sus vous.

De tout mon cor vous mande mi felicitacioun emé mi gramaci. L'epoupèio soubeirano que venès d'enaura dins l'ideau apartèn, noun soulament à la Catalougno, mai encaro e subretout à la Renaissènço de nostro lengo; e lou Felibrige entié se glourifico din vostro obro.

Vous salude, bon e noble mèstre, e vous embrasse de tout moun cor.

F. Mistral

Introducció

S'encontren en alta mar un bastiment de Gènova i altre de Venècia i s'escometen en batalla. Sobrevé gran temporal i un llamp encén lo polvorí d'un d'ells, que, esberlant-se, arrossega també l'altre a l'abisme. Soldats i mariners se'n van a fons; sols amb prou feines se salva un jove genovès que, abraçat amb un tros de pal, pot prendre terra. Un savi ancià que, retirat del món, vivia vora la mar, surt a rebre al naufrag; lo guia a un rústec altar de la Verge i tot seguit a sa balma, feta de branques i roca, a on lo retorna. Dies après, veient al mariner capficat mirant aquelles aigües, li conta llur antiga història per distraure'l del passat naufragi.

Vora la mar de Lusitània, un dia
los gegantins turons d'Andalusia
veren lluitar dos enemics vaixells;
flameja en l'un bandera genovesa,
i en l'altre ronca, assedegat de presa,
lo lleó de Venècia amb sos cadells.

Van per muntar-se les tallantes proes,
com al sol del desert enceses boes,
per morir una o altra a rebolcons;
i roda com un carro el tro de guerra,
fent en sos pols sotraquejar la terra,
temerosa com ells d'anar a fons.

Així d'estiu en tarda xafogosa
dos núvols tot just nats, d'ala negrosa,
s'escometen, al veure's, amb un bram,
i, atrets per l'escalfor de llurs entranyes,

s'eixamplen acostant-se, les muntanyes
fent estremir a l'espetic del llamp.

Amb cruixidera i gemegor s'aferren,
com espatlludes torres que s'aterren
trinxant amb sa caiguda un bosc de pins;
i entre ais, cridòria i alarit salvatge,
ressona el crit feréstec d'abordatge
i cent destrals roseguen com mastins.

A la lluita carnívora i feresta
barreja sos lladrucs negra tempesta
congriada a garbí sobtadament,
i revinclades ones s'arrastellen,
damunt les naus, que cruixen i s'estellen
com un canyar dins esverat torrent.

L'espantosa abraçada més estrenyen,
i es topen, se rebolquen i s'empenyen,
acarades ses boques de volcans;
de l'hòrrida tempesta no s'adonen,
i escopint foc i ferro s'abraonen
a la gola d'abismes udolants.

Tal un raser de roures muntanyesos
en temps d'estiu pel llenyataire encesos
de l'huracà al rufet devorador,
fa ressonar per conques i cingleres
plors i crits i grinyols d'homes i feres,
aspre gemec d'un petit món que es mor.

Ofegant lo brogit de la batalla,

Gracias por visitar este Libro Electrónico

Puedes leer la versión completa de este libro electrónico en diferentes formatos:

- HTML(Gratis / Disponible a todos los usuarios)
- PDF / TXT(Disponible a miembros V.I.P. Los miembros con una membresía básica pueden acceder hasta 5 libros electrónicos en formato PDF/TXT durante el mes.)
- Epub y Mobipocket (Exclusivos para miembros V.I.P.)

Para descargar este libro completo, tan solo seleccione el formato deseado, abajo:

